

שיעור 12: חברי קיבוץ מספרים על הקיבוץ: על הטוב ועל הרע. על פי הספר "קיבוץ מקום" שכתבה עמיה ליבליך

ברוכים הבאים לשיעור עברית

מה היה הקיבוץ בשבילי? לפי הספר "קיבוץ מקום" שכתבה עמיה ליבליך

שיעור מספר 12

המילון שלנו

מילים חדשות שצריך לדעת לפני ששומעים את הסיפור. שימו לב, המילים באות כמו בסיפור.

דור, דורות

כך קוראים לאנשים שחיים באותו זמן, באותה תקופה. אנשים מבוגרים לא תמיד מבינים את הדור הצעיר, כי הם שייכים לזמן אחר, לדור אחר.

דור, דורות, דור

אליטה

מהמילה הלטינית elite, אנשים שהסטוס שלהם, המעמד שלהם גבוה.

אליטה, אליטה, אליטה

מעמד

סטטוס. יש חברות שבהן מעמד האישה הרבה יותר נמוך ממעמד הגבר.

מעמד, מעמד, מעמד

רעיון, הרבה רעיונות

רעיון - אידיאה. שאלו את וודי אלן על מה יהיה הסרט הבא שלו. הוא אמר: "יש לי הרבה רעיונות בראש אבל על מה יהיה הסרט הבא עוד לא החלטתי."

רעיון, רעיונות, רעיון

מתבססת, להתבסס על

הבסיס שלה הוא... העבודה של הסטודנט מתבססת על הספר "קפיטל" של קרל מרקס. הספר הזה הוא הבסיס של רעיון הסוציאליזם.

מתבססת, להתבסס על, מתבססת

שוויון

מצב שכולם שווים, אותו דבר. הפמיניסטיות דורשות שוויון בין גברים ובין נשים.

שוויון, שוויון, שוויון

שיתוף פעולה

עבודה ביחד כשאחד עוזר לשני, cooperation.

שיתוף פעולה, שיתוף פעולה, שיתוף פעולה

קופה משותפת

קופה שהכסף שבה הוא של כולם.

קופה משותפת, קופה משותפת, קופה משותפת

רכוש

כל הדברים שיש לאדם: בית, מכונית, כסף.

רכוש, רכוש, רכוש

יופי!

עכשיו, תחזרו יחד איתי על המילים החדשות:

דוגמה: דור _____ דור _____

אתם מוכנים?

אליטה _____ מעמד _____ רעיון _____ מתבססת _____ שוויון _____

שיתוף פעולה _____ קופה משותפת _____ רכוש _____

כל הכבוד!

ארבעה חברי קיבוץ מדברים על הקיבוץ - על הטוב ועל הרע. יהודה בן ה-86, שהיה בן הדור הראשון שהקים את הקיבוץ, דן בן ה-60, בן הדור השני, ושלומית ורוני הצעירים, בני הדור השלישי.

בואו נקשיב לסיפורים שלהם

קטע א'

יהודה בן 86 מספר:

אני בחרתי לחיות בקיבוץ, כי הקיבוץ היה האידיאל שלי. אז ב-1933 היינו צעירים ציוניים, וחשבנו שאם נהיה עובדי אדמה, נבנה את המדינה. במדינות אחרות פרופסורים ואקדמאים היו **אליטה**, אצלנו - לא. מי שעבד באדמה היה אליטה, מי שלא – **המעמד** שלו, הסטטוס שלו, ירד. עבדנו עבודה קשה, אבל בשבילנו זה היה האידיאל – לעבוד קשה. מי שבא לפה רק לעשות חיים, ברור שהיה לו קשה. אבל מי שהחליט לחיות פה, מי שבא לבנות פה חיים חדשים לעצמו, לבנות חברה חדשה, לא היה לו קשה. הייתה לנו הרגשה שאנחנו בונים את עצמנו יחד עם בניית המדינה. בנינו חברה חדשה על בסיס **הרעיון** הסוציאליסטי: חברה **שמתבססת** על **שוויון** – כולם שווים, אין בה עשיר או עני. יש גם **שיתוף פעולה** בין חברי הקיבוץ: האחד עוזר לשני, וכולם עובדים ביחד בשביל הקיבוץ ובשביל המדינה. הרעיון שלנו היה הרעיון הקומוניסטי של קרל מרקס: "כל אחד לפי יכולתו- כל אחד עושה לפי מה שהוא יכול, ולכל אחד לפי צרכיו- וכל אחד מקבל לפי מה שהוא צריך."

הייתה לנו **קופה משותפת** שנתנה לחברים כאן את מה שהם צריכים. לא היה לחברים **רכוש** פרטי, הכול שייך לקיבוץ ולא לאנשים. ועוד משהו, קיבלנו החלטות באסיפה כללית בקיבוץ, כל החברים באו לחדר האוכל ושם החליטו החלטות חשובות בשביל כולם, למשל מי ילך ללמוד באוניברסיטה, מי יכול להשתמש במכונית של הקיבוץ. כל דבר היה צריך לקבל אישור, הסכמה של חברי הקיבוץ באסיפה הכללית. היו לי הרבה אפשרויות אחרות בחיים, אבל אני לא מצטער לרגע שבחרתי בקיבוץ.

רגע של הבנה

שמעתם את הטקסט, בואו נבדוק מה הבנתם. תשמעו את השאלות ותגידו את התשובות.

תרגיל

מה מספר יהודה? תמשיכו את המשפטים שלו –

- בחרנו בקיבוץ כי היינו אידיאליסטים, והקיבוץ היה בשבילנו _____

✓ הקיבוץ היה בשבילנו אידיאל.

- האליטה בקיבוץ לא הייתה פרופסורים ואקדמאים אלא _____

✓ האליטה בקיבוץ הייתה עובדי אדמה.

- בנינו חברה חדשה שהבסיס שלה הוא – אין עשיר ואין עני, כולם _____

✓ כולם שווים.

- בקיבוץ כולם עובדים ביחד. כל אחד עוזר לשני, יש _____

✓ כל אחד עוזר לשני, יש שיתוף פעולה.

- אין כסף ואין רכוש לכל אחד, אבל אם צריך, אפשר לקחת כסף מה _____

✓ אפשר לקחת כסף מהקופה המשותפת.

- חבר קיבוץ לא מחליט בשביל עצמו ובשביל ילדיו, אלא כל החברים מחליטים בשבילו ב _____

✓ כל החברים מחליטים בשבילו באסיפה כללית.

מוכנים לתרגיל נוסף?

תרגיל

תגידו אם המשפט נכון או לא נכון -

- פרופסורים ואקדמאים, שלא עבדו את האדמה לא היו אליטה.
נכון או לא נכון? _____

✓ נכון, פרופסורים ואקדמאים, שלא עבדו את האדמה לא היו אליטה.

- חברי הקיבוץ האמינו, שאפשר לבנות את המדינה רק אם עובדים את האדמה.
נכון או לא נכון? _____

✓ נכון. חברי הקיבוץ האמינו, שאפשר לבנות את המדינה רק אם עובדים את האדמה.

- יהודה חי בקיבוץ, כי לא הייתה לו אופציה, אפשרות אחרת.
נכון או לא נכון?

✓ לא נכון, יהודה חי בקיבוץ, כי הוא בחר לחיות בקיבוץ והקיבוץ היה אידיאל בשבילו.

מוכנים לתרגיל נוסף?

תרגיל

תגידו נכון או לא נכון, כן או לא?

מה היה הרעיון של הקיבוץ? הרעיון של הקיבוץ היה:
שוויון בחברה. כן או לא? _____

✓ כן, כולם שווים.

- שיתוף פעולה בין כל חברי הקיבוץ. כן או לא? _____

✓ כן, כולם עובדים ביחד ועוזרים זה לזה.

- רכוש פרטי למשפחה. כן או לא?

✓ לא, אין רכוש פרטי, הכול שייך לקיבוץ.

- קופה משותפת. כן או לא?

✓ כן, הקופה המשותפת נתנה לחברים בקיבוץ את מה שהם צריכים.

- אליטה חדשה בחברה. כן או לא?

✓ כן, מי שעבד באדמה היה אליטה.

- אסיפה כללית שמחליטה בשביל האנשים. כן או לא?

✓ כן, כל ההחלטות בקיבוץ התקבלו באסיפה הכללית.

- עבודה אקדמית. כן או לא?

✓ לא, הרעיון של הקיבוץ היה עבודת אדמה ולא עבודה אקדמית.

מוכנים להמשיך?

בואו נקשיב לסיפורים אחרים.

המילון שלנו

מילים חדשות שצריך לדעת לפני ששומעים את הסיפורים.

התקדמות

progress, מהמילה קדימה. בשנים האחרונות ישראל התקדמה מאוד גם בטכנולוגיה, גם ברפואה וגם בחינוך.

התקדמות, להתקדם, התקדמות

תחרות, הרבה תחרויות

соревнование, competition, תחרות בספורט, תחרות שחמט, תחרויות אולימפיות

תחרות, תחרויות, תחרות

עכשיו תחזרו יחד איתי על המילים החדשות:

התקדמות _____ תחרות _____

כל הכבוד!

חבר הקיבוץ דן בן 60 מספר:

עזבתי את הקיבוץ לפני חמש שנים. יש לי הרבה כבוד לאנשים הראשונים שבנו את הקיבוץ, שבחרו לחיות בקיבוץ, כי הם חשבו שאלה הם החיים הנכונים.

האנשים האלה החליטו לתרום את הזמן שלהם לחברה הקיבוצית ולא להתקדם בחיים האישיים שלהם. הם היו אינטלקטואלים, שעבדו עבודת אדמה קשה. הם סבלו ממזג אוויר חם מאוד, מרעב, והם סבלו גם ממחלות קשות כמו מלריה. העבודה הייתה הדבר החשוב ביותר בשבילם.

אבל אני לא כזה, אני שונה מהם, אידיאולוגיה לא חשובה לי, החיים הפרטיים שלי חשובים יותר - ולכן עזבתי את הקיבוץ.

שלומית בת 32 מספרת:

נולדתי פה, ובכל חיי חוץ מהצבא אני כאן בקיבוץ. אף פעם לא חשבתי לעזוב. לחיות פה זה טבעי בשבילי. הקיבוץ נותן לי הרגשת ביטחון. זה משהו אינסטינקטיבי. אני מרגישה שבזמן קשה תמיד יעזרו לי - כל אחד וכולם ביחד.

רוני בן 35 מספר:

אני נולדתי בקיבוץ. ההורים שלי הם מהדור השני. קיבלתי את הרעיונות של הקיבוץ כבר עם החלב של אימי כשהייתי תינוק. היום הקיבוץ הוא אידיאל שאיננו עוד. אין שוויון אמיתי, היום אנשים יותר אינדיבידואלים ולא רוצים להיות שווים. היום הרבה אנשים רואים את השוויון בקיבוץ כמשהו, שעוצר את **ההתקדמות** בחברה, כי התקדמות צריכה **תחרות**. אני בעד התקדמות ולכן עזבתי את הקיבוץ.

בשנים 1980 עד 1985 התחילו בעיות כספיות קשות בקיבוצים יחד עם בעיות אידיאולוגיות. אנשים צעירים עזבו את הקיבוצים, כי הם רצו לחיות את החיים שלהם. האידיאולוגיה של השוויון עברה מן העולם יחד עם רעיונות הקומוניזם.

רגע של הבנה

שמעתם את הטקסט, בואו נבדוק מה הבנתם. תשמעו את השאלות ותגידו את התשובות -

תרגיל

תקשיבו למשפטים:

- דן בן ה-60 מספר: "האנשים מהדור הראשון בקיבוץ לא התקדמו בחיים האישיים שלהם, מפני שהם החליטו לתרום את הזמן שלהם לחברה הקיבוצית. אני מכבד אותם מאוד על כך, אבל אני שונה מהם, כי אידיאולוגיה לא חשובה לי, החיים הפרטיים שלי חשובים יותר לכן עזבתי את הקיבוץ."

עכשיו תגידו אתם -

✓ האנשים מהדור הראשון בקיבוץ לא התקדמו בחיים האישיים שלהם, מפני שהם _____.
אבל אני שונה מהם כי _____.

תקשיבו למשפטים:

- שלומית ורוני הם בני +30, מהדור השלישי בקיבוץ. שלומית נשארת בקיבוץ כי הקיבוץ נותן לה הרגשת ביטחון. רוני עוזב את הקיבוץ כי הוא חושב, שהשוויון בקיבוץ עוצר את ההתקדמות בחברה.

עכשיו תגידו אתם -

✓ שלומית נשארת בקיבוץ כי _____.
רוני עוזב את הקיבוץ כי _____.

תקשיבו למשפטים:

- הרעיון של הקיבוץ הגיע מהמניפסט של קרל מרקס: "כל אחד לפי יכולתו, ולכל אחד לפי צרכיו" - זאת אומרת: כל אחד צריך לתת לחברה מה שהוא יכול ולקבל מהחברה מה שהוא צריך.

עכשיו תגידו אתם -

✓ "כל אחד לפי יכולתו, ולכל אחד לפי צרכיו" - זאת אומרת: כל אחד צריך לתת לחברה מה שהוא _____.
_____ וכל אחד מקבל מהחברה מה שהוא _____.

מוכנים לתרגיל נוסף?

תרגיל

- בטקסט שלנו דיברו ארבעה אנשים: יהודה, דן, שלומית ורוני. מי מהם נשאר בקיבוץ ומי עזב? _____
✓ יהודה ושלומית נשארו בקיבוץ, דן ורוני עזבו את הקיבוץ.

- מי מארבעת האנשים שדיברו (יהודה, דן, שלומית ורוני) היה הכי אידיאליסט?
✓ יהודה היה הכי אידיאליסט.

מוכנים לתרגיל נוסף?

תרגיל

מהי התשובה הנכונה?

למה רוני אומר שהקיבוץ עצר את ההתקדמות בחברה?

א. כי התקדמות צריכה חיים פרטיים.

ב. כי התקדמות צריכה תחרות.

ג. כי התקדמות צריכה רכוש.

התשובה היא: _____

✓ רוני אומר שהקיבוץ עצר את ההתקדמות בחברה, כי התקדמות צריכה תחרות.

האם אנשים אינדיבידואליסטים היו יכולים לחיות בקיבוץ?

א. כן, כי גם בקיבוץ אנשים שמחליטים בשביל עצמם, יכולים לחיות.

ב. כן, כי גם בקיבוץ צריכים להיות אנשים שונים.

ג. לא, כי בקיבוץ האסיפה הכללית מחליטה בשביל כל אחד, ולא כל אחד מחליט בשביל עצמו.

התשובה היא: _____

✓ אנשים אינדיבידואליסטים לא היו יכולים לחיות בקיבוץ, כי בקיבוץ האסיפה הכללית מחליטה בשביל כל אחד, ולא כל אחד מחליט בשביל עצמו.

רגע של מילים

תרגיל

מהי המשמעות של המשפטים? תגידו את האפשרות הנכונה -

קיבלתי את הרעיונות של הקיבוץ כבר עם החלב של אמי.

א. כשנולדתי כבר ידעתי את הרעיונות של הקיבוץ.

ב. בלי חלב לא הייתי יודע את הרעיונות של הקיבוץ.

ג. רק אמי הייתה יכולה להסביר לי את הרעיונות של הקיבוץ.

התשובה היא: _____

✓ קיבלתי את הרעיונות של הקיבוץ כבר עם החלב של אמי. המשמעות היא: כשנולדתי כבר ידעתי את הרעיונות של הקיבוץ.

היום הקיבוץ הוא אידיאל שאיננו עוד.

א. הקיבוץ של פעם שהתבסס על רעיונות קומוניסטיים איננו יותר.

ב. אין בכלל אידיאלים בעולם.

ג. אין מקום לבנות קיבוצים חדשים.

התשובה היא: _____

✓ היום הקיבוץ הוא אידיאל שאיננו עוד- המשמעות היא: הקיבוץ של פעם שהתבסס על רעיונות קומוניסטיים איננו יותר.

האידיאולוגיה של השוויון עברה מן העולם.

א. יש מקום לשוויון בעולם שלנו.

ב. אין שוויון בין אישה וגבר.

ג. אין יותר שוויון בעולם.

התשובה היא: _____

✓ אין יותר שוויון בעולם.

מוכנים לתרגיל נוסף?

תרגיל

תשמעו את הקטע, ותגידו מהי האפשרות הנכונה -

- היום הרעיון של המשפחה הוא אחר. המשפחה כמו שהייתה בעבר, עברה מן העולם או התקדמה? _____

✓ המשפחה שהייתה בעבר עברה מן העולם.

- היום אין חשבון בנק משותף לבני זוג, כי הם רוצים להיות אינדיבידואליים, לא להיות תלויים אחד בשני. אבל בכל זאת הם קונים ביחד אוכל לבית וגם משלמים ביחד חשבונות, כמו חשבון חשמל וחשבון מים. מה יש לבני הזוג בשביל זה : אסיפה כללית או קופה משותפת? _____

✓ יש לבני הזוג קופה משותפת.

- האישה כבר לא עוסקת לבדה בעבודות הבית. היא כבר לא מבשלת, מכבסת ומגהצת לבד, אלא שני בני הזוג, הבעל והאישה עושים הכול ביחד. יש ביניהם : מעמד גבוה או שוויון מלא? _____

✓ בין הבעל והאישה יש שוויון מלא.

- היום היחסים בין בני הזוג מתבססים על : שיתוף פעולה או על תחרות? _____

✓ היחסים מתבססים על שיתוף פעולה.

- היום בגלל השוויון במשפחה גם הבעל וגם האישה יכולים לעשות קריירה בעבודה, ואז כל אחד מהם יכול : להתקדם או לעצור? _____

✓ גם הבעל וגם האישה יכולים להתקדם.

רגע של דיבור

תחזרו אחריי על משפטים מהטקסט:

- _____ אם נהיה עובדי אדמה, נבנה את המדינה החדשה שלנו.
- _____ עבדנו עבודה קשה, אבל ידענו שזהו האידיאל – לעבוד קשה.
- _____ לא היה לחברים רכוש פרטי, הכול שייך לקיבוץ.
- _____ קיבלנו החלטות באסיפה הכללית של הקיבוץ.
- _____ אנשים החליטו לתרום הכול לקיבוץ ולא להתקדם בחיים האישיים שלהם.
- _____ שוויון עוצר התקדמות בחברה, כי התקדמות צריכה תחרות.

שאלה למחשבה

ג'ורג' אורוול, הסופר האנגלי המפורסם, אמר בספרו "חיות החיות" ("Скотный Двор", "Animal Farm") שכל החיות שוות, אבל יש חיות שוות יותר. אומרים גם שכל האנשים שווים אבל יש אנשים שווים יותר.

ומה אתם חושבים?